

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatul[us] [com]pendiosus p[er] modum dyalogi timidis ac deuotis viris editus

Henricus <de Hassia>

[Esslingen], [14]73

Incipit exhortacio de celebracione misse per modum dijalogi inter
pontificem et sacerdotem

[urn:nbn:de:bsz:31-309484](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-309484)

Incipit exhortacō de celebracōe
misse p̄ modum dialogi inter pō
tificem et sacerdotem.

Quando vox illa iusticie aurib⁹ meis inso
nuit. q̄ seruū corpentē de talenti retencōe
dāpnauit. obulū quē accepi mox sp̄pulsus
sū vsui p̄municare fraterno inq̄ cēte non meā. s; dei
laudē & p̄ximi q̄ro edificacōz. Nonū igit̄ op⁹ qd̄
habeo ī volūate ip̄i⁹ auxilio postulo & spero fieri
imp̄fectione qui dat velle & posse p̄ bona volūate
Ip̄o igit̄ qui inspirauit opitulāte. de effectu misse
sub forma dialogi inē pōtificē & sacerdotē et⁹. quē
p̄secrauit habēdi p̄texere curabo & si forma diffoz
mi. caritate tamē feruētī.

Explīcat p̄ologus.

Pontifex. Dic michi sacerdos. quid cause ē. q̄
ī executōe tui officij ad qd̄ te ordinaui tam
tard⁹ es. Quare raro sac̄s legis missas. q̄ in salu
tē n̄ tantū tuā. s; & alioz hominū fidelū tā viuoz
q̄z d̄fūctoꝝ s̄t ordiate Si te negligē n̄ vereris q̄re
alijs qd̄ ate expectāt suffragiū n̄ mīstras **Sac̄.**
Qui p̄r. hui⁹ uite inq̄et⁹ stat⁹ h̄ cāt. c⁹ diuersa me
retrahūt opa. & eē peccatoꝝ meoz enormitas me
ēret **Ponti.** quid audio de te **O** sac̄dos. **Nōne.**
īsanis. d̄nt te nūc opa hui⁹ uite īq̄eta a fūcē meli
oris uite p̄ludio alienare q̄eto. **Nōne** maḡ ī q̄ete

*no alius p̄r. hui⁹
uite inq̄et⁹ stat⁹ h̄ cāt.*

q̄ p̄bacionē debes delectari. **N**ōne quando te deo
segregasti p̄ sacerdotiū . m̄dm̄ detestabaris . ex illo
tūc cura de sacerdotio tibi eē debuit . ut illi vacares
& omnia declinares . que te in tali exercicio impedi-
re & ab eo possūt alienare . nisi legitima foret cā . q̄
assumēs ad temp̄ . **L**egittima; aut̄ causam dico . q̄
maioris esset vtilitatis aut̄ sancte necessitatis . **E**t
si equalis vtilitatis aliqua esset cā obmittēda esset
quia non ad illā . s; ad illud es obligatus . **M**aior
vero vtilitas ita vt ad eā posses obligaret . **N**ec
quelibz necessitas . s; sc̄ta te excusat . **D**e necessitate
in potencie non dico . quia illa esset impossibilitas .
adquā nullus obligatur . **Q**uandocumque aliter te
alienaueris ab altari non excusaris . sed pro ratios
ne r̄ddenda in scriberis adiutorio tuo qz officū ē as-
sumisti ad qd̄ obligaris ex̄cendū sic m̄cēnari⁹ ad
laborādū n̄ legitime . ut dixi . **S**ec⁹ n̄ i meri-
to ē gr̄a diminuiē iā h̄ita . & m̄cede careb̄ ac q̄rēda
sic m̄cēnario n̄ laborātū su⁹ idignāe d̄ns & m̄cede
eum priuabit . **Q**uod si tibi ipsi necessitatē feceris
vt forte placitis sc̄laribus nuptijs vel num̄dm̄is ā
h̄ijs similibus te in miseris . **V**el officium uel ser-
uiciū assumpseris aut̄ aliud quicquam egeris re-
spectu cuius celebrare nequueris . propter predicta
curam . **V**el etiam si ibidem celebrare liben-
ter ualles & eēs & ap̄t⁹ eēs . ecclesiaz t̄n̄ n̄ h̄es ā t̄s
p̄ & alia r̄q̄sita . illa n̄citas sit abstiendi n̄ excusat .

Nec volūtas libentē velle remanēt. qz tibi ip̄i hoc
fecisti q̄ effēu tue volūtat̄is p̄uari. **De**buisses pri⁹
vidisse. **S**i posses impediri ab officio in negocio
proposito. **Sacerdos.** Dic michi que sit
maior vtilitas **Pontifex.** Dic tu si nosti
- Cum dominus ihesus in hoc sacramento mēoriā
sui ⁊ caritatez suis reliq̄rit discipul̄ ac fidelissimū
p̄mēdauēit testamētū. ⁊ oīa opa sua eo p̄suaerit
tāq̄ p̄fectissimū ac sanctissimū op⁹. quo n̄ sancti⁹.
nichil p̄fecti⁹ esset. **Sacer.** Et licz eq̄lis velle
qualens vtilitas si adesset nō excuset p̄p̄t̄ rationē
quā adduxisti. **Dic** m̄ tñ quid sit. quod dici va
leat vtilitas huic sacramēto equalis. vt tñ scia.
Ponti. Et quō hoc dicē ē ⁊ assignare possum
cū ip̄i⁹ sacramēti siue misse vtilitatē quā p̄manib⁹
hēm⁹. pōderare nō sufficiā. **Quō** h̄ pōderare ⁊ esti
mare possum quod tanti est vigoris. vt iungat
yma summis. vt celestia letificet. infima consoletur
media confortet. vt ruinam angelicam restauret.
infernum spoliet. reconciliet mundum. **Quomodo**
vtilitatem istius ponderare possum cuius valorez
nec propheta nec euangelista nec doctor aliquis
dinumerat. **Quomodo** igitur ei aliquid compara
bo cuius virtutem ignoro. **Sacerdos.** **Vt** n̄
videatur nichil vis illi exercicio melius vel eque bo
num esse. **Pontifex.** **Sic Volo Sed.**
Quid habeo submferre. **Sacerdos.** **Nescio**

174 e p

Don. hoc certe ex quo. tale officium tam nobile est
quod omnibus modis intendere debes. ut ipsi iustes.

Sacē. Assentirez tibi quidem; quia ita faciendum
esset nisi ad mea peccata me retraheret. **Sz** ante
quam illa obitio. prius a te audire volo quam sit causa legitima
scilicet necessitatis quam excusare poterit. **Don.**

Multiplex est illa. ut pote expedire conscientem
municare agomisantem. discordantes reconciliare. in
firmis ministrare. et huiusmodi opera diuina que as
nimam salutem et bonum proximi respicere videntur.
Ista licet vacare interdum a celebracione missarum
rurum. Ita tamen si alias oportunitatem non habueris
talia implendi. Et hoc modo dicuntur necessitates quia ne
cessaria sunt. et quia propter deum sunt sancta scilicet. Ista
igitur et similia a missarum celebracione excusant. **Nō**
est. quia missae institute sunt pro animarum salute. et
quanto conuenientius earum salus procurari potest. siue in
vita siue in morte semper fieri debet. **E**arum opus in
iudicium potestati sancta dei necesse est quia scilicet est me et obediens
cui me credidi et necesse est me obtemperare etiam in presentibus. et tunc
opus est te excusat. quia tuus non es scilicet ei cui dedisti fidei
dummodo tamen preceptum non sit contra regu
lata instituta. **Sacē.** Satis in conclusisti in ista
la materia **Sz** quod in nunc dices de eo quod propter
peccata abstineo. **P**eccatori enim dixit deus.
Guarere tu. enarrare iusticias me. et cetera. **M**odo
non solum. narrare testes dei. **S**ed testatorem.

*Sacē legitur opus
ag. celebratoc.*

Non potest illud

in presentibus

manducare q̄ est deus. **Quid** dicis ibi in **Pōti.**
Quia dicto p̄pheta te repucias; deo adiuuante. **Nōne**
autē in alio psalmo legisti. **Dixi.** 9. ad. me 2c. v̄ cē:
te inuitur eum nō dici peccatōzē qui penitēs p̄fite
tur s; impenitentē dici peccatōzē. **Quomodo** pecca
tor dicē. cui deus peccata dimisit. **De** hys totā dis
curse scripturaz; et aliud non inuenies. **Sed** absq;
p̄pha tibi respōdeo et dico. **Peccatores;** te p̄sideras
g^o certe expedit tibi celebrare quia hoc sacrifici
um p̄ peccatis est institutū. **Audacter** ergo accede
venā sperando. nisi forte peccatū adeo recens ess;
q̄ p̄ reuerēciā sac̄m̄ti abstīnēdū ess;. **Illa** em̄ ma
garita manib; cruentatis tangi non debet et polluz
tis. **Aut** eē forte nōbilē h̄res ī deuocōz; et indispos̄m
Quia frigidū nō bñ expedit calido cibo p̄uicare qz
de^o ignis. cōsumēs ē. **Ne** forte vnū p̄trarioz; p̄fū
dat alēm. **De** ill tñ oībz; ego nō itēdo. n̄ de ill te loq;
itelligo s; de peccis tuis p̄tētis iā tñ p̄fessis et p̄rtis
et d̄negligencijs tuis te scrup̄lm h̄re. vt qz n̄ mltū
ieiunas n̄ mltm oras et cetera t̄ria copiosi^o nō facis
Est ne ita. **Sacerdos.** **Ita** est. **Pōti.**
Erzas quod propter talia abstīnes. **Si** ideo esset
abstīnendum. quis nostrum vnquaz; missā celebra
ret. **Quis** nostrum sine talibus est peccatis. **Omes**
peccauī^o s; uirtute p̄fessionis p̄sequimur m̄ia; **Sed**
de negligencijs vt causaris quis nostrum tantum.

jeiunare aut orare potest quātū affectat. iūmo nec
sacerdotiū de necessitate augmētat tibi ieiunia nec or
racōes multiplicat ultra ecclie statutū. Tamē etiā
instituit quod sufficit p̄ dei honore & n̄ra salute as
lias n̄ esset sufficiētē p̄uisū. **S**ed in collacōe sacer
dotij ad ampliorē asserigeris cordis puritatē & viz
te mūdiciā. **Q**uia ut ap̄ls ait Corpale exēciū ad
modicū vtile est pietas at̄ ad om̄e valet. q̄ ista sc̄z
Jeiumū oracō uigilie & hui⁹ modi sūt media. iste
autem est finis scilicet cordis puritas. **E**rgo quan
do te ordinavi dixi **S**i prius luxuriosus nunc ca
stus si prius inuidus nunc benignus. **S**acēdos.
Satis michi dicis. sed utiq; ut dicitur **Q**ui facit
p̄tra p̄scienciam edificat ad iherusalem. **C**ū ergo pec
catozem me habeo. remissum scio. quō ei qui ē sanc
tissimus & p̄fectissimus appropinquo. **Q**ue p̄iūctio
lucis ad tenebras. **P**onti. **D**epone illam p̄sci
enciam. & aduerte me. peccatozem te consideras et.
deum sanctum. & sanctus libenter esse velles. ergo
appropinqua sancto. quia. **C**um sancto sanctus eris.
Remissum te scis & deum perfectum & p̄fectus libē
ter esse velles. appropinqua ei. & cum perfecto per
fectus eris. **I**bi hauritur omnis sanctitas omnis ī
venitur perfectio **S**i sitis & a fonte te elongaueris
arditate consumeris. **P**ropter p̄dicta igit̄ te scis
re volo q̄ duplex ē ḡn⁹ hominū q̄ p̄ficue acced̄t
Sunt quidaz qui testimonij habent a consciencia

viz q̄ ad te
d̄m̄p̄ 6 p
Cantus

27
1573

Certe illi accedūt ut i grā qua se esse sperant ofir
mēt & dilatenē sūt alij q̄ tremūt. s; tamē in veni
re nō possūt ipedimentū spāle. quo min⁹ accedant
Illi accedūt. vt in grā; assuānt. Si ergo n̄ potes
esse cū p̄mis sis cū scōis. Nescis forte misterīū sa;
cramēti. **C**Sac. Om⁹ bene scio. **P**onti.
Et h̄ te decipit Quid asidas in hostia. **C**Sac.
Ip̄m qui est ver⁹ deus & homo. **P**on. Hū
dias Sed dic michi qualē cōsidat eū ibi. **C**Sac
Ad h̄ nescio r̄ndere. qz quid velis min⁹ intelligo.
Pon. Ego dico qualē ibi est. & p̄ hoc eē mē;
rogacō; intelliges Ip̄e est ibi scōm om̄s ordmatus
& religiosas affectōnes ac indigēdas. viri incipiēs
tis p̄ficiēs & p̄fecti viri iusti & viri peccatoris c⁹;
cūq; Itaq; om̄ib; p̄sto est grā; & misericordiā mi
mstrare. **C**Sacē. Auide cupio de illo informā;
ri. **P**on. vt inconfuso p̄ om̄ib; tangā. qz sin
gularitē de singulis esset plixū. Scias ergo q̄ ibi
habēt deus & homo vt dixisti. Sed in p̄sona filij
tāq; ignis incendens. nutens. & s̄sumēs. ac p̄ficiēs
Incendens affectiōnem & deuocionem p̄aus non ha
bitam. Nutriens caritatem priorem cuiuslibet iā
in cepte. Consumens quod mali ibi in mixtū fuerit
& ad probatum vsque p̄ficiens. Ip̄se habetur
ibi vt aqua. Sed extinguiens & refrigerans.
Extinguiēs ardorem desiderij mali. & temptacō;
mis refrigerans temptatum. Ip̄se habetur ibi vt

o h̄a p̄uicā eē
c̄b̄o. et audire
i

lux illuminans tenebris implicatū. & medic⁹ sanans
uulneratū. ut uita uiuificās mortificatum **I**pe has
beē ibi ut doctor in formās iudex penitēti sentēciā re
laxās & miserans ut magnus & potens exaltans.
et defendens. ut humilis. omnibz nris peticōnibus
& miserijs pdescedēs. **E**t ut breuiter dicā. sic est
omnia in omnibz sic ē ad oīa singla licet unic⁹ sic
est tñ multiplex scz in grā in donis & in mīa. **E**t ne
tua mērogacōe mentis mee pceptū mērumpas. vl
tra debes scire qd ut hec oīa sit hoc inte esse **N**ā cū
tu mō⁹ sis. receptaculū te dei esse scias **E**t licet de
deo nullā possi ppariā; inuenire similitudinē. tñ qz per
similitudinē res plerūqz lucidi⁹ icelligūē. nō pono p
similitudinē qd occurrit **S**cias te esse tamqz formaz
vel vas aliquod sculptum cui debetur infundi. et
deum tamquam liquidum aliqd illi vasi. siue forme
infundendum **I**ta qz tuus affectus siue tua ne
cessitas sit forma & cristus filius dei suscipiens ut
ita dicam impressionem iuxta modum tue forme
id est necessitatis vel affectus. **N**on qz ipse sic
mutetur sz quia semper est omne remedium omnis
um infirmitatum nostrarum. **E**t omnis impleo
affectuum nostrorum. **S**ecundum hoc igitur qz
tu exhibueris obiectum scilicet affectionis tue vl
necessitatis scdōz hoc se in tali qualitate si tamen
qualitas dici debeat tuo correspondebit affectū.
id est remedio valenti. **E**t cetera

Nā ip̄e ē de quo scribit̄ panis om̄e delecta. in se ha
bens ⁊ om̄ez suauitatē saporis. **E**t vt melius intel
ligas aliqua ex illis declarabo. **T**u libent̄ diligeres
deū et scis hoc in te non esse s; in sua gracia accede
ad eū ⁊ ostende ei tuū affectū. ⁊ formā. **I**p̄e qui
est dulcō sciens tibi feruorē dilectionis ⁊ deuociois
adh̄ meritorū ip̄e certe se infūdet tue forme. tāq; q̄
ignē incendētē ⁊ ite accēd; deuocionis feruore; ⁊
dilectionē. qz omni petenti se dat. **T**u habes scintillā
ī aliqua v̄tute singlarī. ⁊ appetis ī illa p̄ficē ⁊ scis
h̄ inte nō eē accede ad eū ⁊ applica formā. ⁊ tuū ei
expone affectū nō vocis clamore. s; sibilo cordis ip̄e
statim ex sua m̄ia liquat̄ tue se forme infundet. ⁊
affectū p̄ntabit vt ignem nutrientem ⁊ sualescet
in ignem consumentem scilic; illa que te in illo af
fectu impediunt. si tamen perseueraueris pulsans
et exerescet tandem in ignem perficientem probas
tum te faciens ⁊ purgatum. **I**p̄e est ibi tamquāz
glutinū. **C**ogitaciones ergo tue cum sint sparse
⁊ libenter te colligere velles in vnum. idest cristū
offer te illi. ⁊ ip̄e de sua misericordia conglutinab̄
cor tuum. vt jam non tantum euagaris. **T**u scis
te multis peccatis ab inicio dierum in vultum. ⁊
libenter ea scire velles ⁊ videre vt h̄ doleres. sed
videre non potes accede ad eū. quia ip̄e est lux ip̄e
adhoc illuminabit. **T**u times iudicij futuri discus
sionez ⁊ libenter hic placare velles iudicem. accede

ad eū. quia ipse est iudex. **P**ater quippe omne iudi-
cū dedit filio. & confitere te reū in conspectu suo.
cadens super genua tua. interiora saltez lamētas &
peniteas. ipse tibi indulget. & ad examen futurū ū
reſeruabit. **P**utas exaudiet te. **S**acēdos. **N**e
ſcio. **Q**uia ei cui miſericordia aſcribitur. etiam iu-
dicium & uſticia aſſignatur ſcilicet deo. **P**onti-
fex. **N**unc bene reſpondes. **S**ed mea & tua
tibi dida declarabo. **I**pſe docet nos dimittere debis
toribus noſtris. ergo certe eſt miſericors. ſed quia
uſtus ē decet eum met ſeruare quod docet. ſ. miſe-
ri. **C**epit iheſus facere & do. & puenit tibi ī ūtute
bonitatis ſue. **S**ed quid ex uirtute preſencie tāti
hoſpitis. **C**erte tāq̄ ad ſolis ortum vapor nebule
ſic ad ſuam preſenciam tua peccata diſſoluentur.
Et ſic iuxta omnes affectiones tuas & neceſſitates
potes meditari quia ipſe eſt medicus qui habet vn-
genta ad omnes iſirmitates. **S**acēdos. **T**u
dicas ut accedam quomodo accedam. **P**ontifex.
Obligatus eſ de quo loquimur celebra miſſam
& offer ſacrificiū & ibi inuoca eum & exaudiet te
ſi tamen expedierit tibi exaudiri. quia non conue-
nit omnibus quod petunt. & ideo. **A**poſtolum nō
exaudiuit pro ablacione ſtimuli carnis. **S**ed certi-
ſſime ſcias ſi non exaudierit. te in illo. exaudiet
te tamen aliud tibi dando. quod tibi expedierit.
Ne dilacionem facit te non ſtatim exaudiendo. ut

Exaudiet
te

certe desiderium tibi crescat et sic perfectius consequatur quod petis. **Sac.** Nonne possū alio modo accedere quam in missa. **Ipse** enim omni petenti. scilicet non omni petens est sacerdos ut legat missam. **Don.** Nonne prius audiisti quod non est aliud opus super eum quam sancti illi. In sanctiori ergo cōtra exaudieris et fructuosius. **Ca.** propter hoc scire debes. quod sacerdos stans in altari vestibus sacerdotalibus in dicitur passionem christi deo patri et renouat. non tamen tamquam oblitus. sed in te denouo renouando. **Am.** tunc illam passionem renouas. quocumque talibus vestibus ornaris. quia mystice passionem christi designant sicut bene scis. **Quid** ergo. pater te non exaudiet in tali habitu in quo christus plenam obedientiam patri exhibuit. et in quo tu deum patrem laudas gratias agis pro passione filii. et benedixisti etiam tacens et deum magnificas. et tibi illam passionem necessariam fuisse confiteris. etiam tacens ut dixisti. **Cum** ergo haec facis deus te non exaudiet. sciens quod propter hoc ut exaudiaris christus sit passus.

Sacerdos. Et hoc est quod ego horreo cum sim lupus et appaream in pelle ouina ne deum pro uocem et pro benedictione maledictionem reportem.

Pontifex. **Mic** aperire aures tuas diligenter et audi. **Tu** ibi non eris solus. sed filium habes pro te interpellantem et spiritum sanctum te in operibus dirigentem. **Et** hoc est quod oras in missa. **Supplices** te rogamus omnipotens deus etc. **Sacerdos**

Rogo exponere michi illa clausula; n̄ bene intelligo
Don. Misteriū misse in virtute sancte trinitas
tis pficiē. Tu ergo sic dicis. Supplices te rogamus
om̄ipotēs de⁹ .i. o alma trinitas q̄ es .i. om̄ipotēs
deus. Jube hec scilicet; vota n̄ra simul ⁊ sacrificia p
ferri .i. ordinar ⁊ dirigi. p mā⁹ s̄cti angli tui idē
p opacōz s̄. qui est angls trinitatis .i. nūci⁹ quē
p̄r ⁊ filius ⁊ se misit in mūdum. q̄ nob̄ nūciat faci
enda ⁊ docet; **I**nsublime alta. tuū ascēdendo idest
vt ad se sumat filiu⁹ p nob̄ it̄pellādo q̄ ē altare
tuum. **U**nde moyses. Altare de terra facietis michi
Super ipsum enim nostra offerimus vota siue sa
crificia quod est in aspectu diuine maiestatis tue
.i. qz ip̄e. s̄. fili⁹ p̄ri p̄n̄ ē vt n̄ra vota p̄ri rep̄sē;
tēt. ⁊ pater ea ratificet ⁊ admittat. patri em̄ it̄rim
tate attribuit p̄o siue maiestas. filio bonitas sp̄ui s̄ā
cto v̄tus. **O**ras ergo vt sp̄s s̄s sua v̄tute n̄ra vos
ta regat ⁊ dirigat fili⁹ ex sua bonitate pmouēda
suscipiat pater ex sua p̄o ad effectū deducat. **N**ūc
quod est tibi in missa p̄rogatua. v̄. s̄. te dirigit. fi
lius pmouet. quomō pater te non exaudiet quod
tam sublimiter ⁊ efficaciter requiris. **D**onum of
fers quo tibi inclinetur scilicet filiū ab eo direct⁹
s̄. spiritu sancto cuius informacio efficax ē adimpe
trandum. **E**rgo accede ⁊ pete securu⁹ nichil tibi ne
gabit de⁹ i illa hora. v̄. t̄e donū ⁊ talis dirigens cō
surzunt. **E**t quomō tibi aliquid negare posset vbi

*Non in p̄rogatua
missa Supplices*

saluberrimaz illaz oblatioz offers. **N**ā offerēdo illaz
sanctissimā oblatioz altaris scz ihm xpm filiū ei⁹ ta
lem eū offers patri qual fuit ī pasauē in cruce qz
illam formā intendit ecclia. Et ipse filius similiter
qui dixit. **N**ec quociēscūqz zc. **C**ū sit in glia nō tam
dubites qd dixi. quia nullū est apud patrem p̄teritū
nec futurū s; totū p̄ns. **S**ic ergo p̄r pte illa ho
ra inueit filiū ī cruce extēsi uulnerib; liud. sicētē
z lassū qual fuit in die passiois. **Q**uō g⁹ p̄r te nō
exaudiēt sciēs qd fili⁹ p te sic pendz z te amat fili⁹
z p̄r amat filiū quē nō uult n̄ suo amore nec pas
sione quantū in eo est frustrari. **C**um ergo dixeris
in illa hōra eleuādois in corde tuo. **O** pater pecca
ui nichil habens tibi dare p̄ mea reconciliacione. s;
hunc tuum pro meis delictis suscipe filiū. **R**ogo
te mi pater propter huius virtutem obediencie qz
tibi exhibuit sub illa forma ut michi misearis. **E**t
quō non exaudiēris p̄ tuis peccatis. qui solus tm̄
dare habes quantum datum fuit pro totius mūdi
peccatis. **S**acerdos. **M**ulta bona promittis
de directione spiritus sancti z inēpellacione filij vt
exaudiar utique exaudiri non dubitarem si taliē
mecum ageretur. **S**ed heu timeo hec michi deesse
subsidiā. quia spiritum sanctum z filiū scio me plu
res z grauit̄ offendisse. **O** pater. **C**redis forte
filiū z n̄. sic crudelē eē sic hoīez q̄ non obliuiscit in
iurie. **N**ō. s; quacumqz hōra nigenuerit hōmo. zc

in d. elius

Nescis forte q̄ tota script̄a ad hoc laborat voce. &
vice dei vt ad penitēciā puocet vt penitētes mīa; oſe
quāē. Si ita eſſet vt tu arbitraris null⁹ ſaluareē
Et p̄mo dico de ſpū ſancto. q̄ qz in tot ſu⁹ aduſita
tib; & tot cōdāmur in ſidijs mōi. diabolū & carnis
ſi ſpūs ſc̄s ſp̄ n̄ra peccata nos deſerēt & oſtūe p̄ ſuā
grāz nō adēſſet. eadē vix aliquis in fide pmanēt.
ſimo ſine ſpūſſācti grā. nec forma nob̄ iſuſādo eēt
nec in orando. aut aliq̄ bono ope. **An nescis ap̄lm**
dicētes. **Quid orem⁹ ſic oportz nesci⁹.** ſ; ſp̄s poſtu
lat p̄ nob̄ gemitib; inenarrabilib; . vt poſtulare nos
facit **S;** quib; plus nēce eſt gemitib; poſtulare q̄
peccatozib;. v̄ quis n̄m nō eſt peccator. & tñ om̄s
nos poſtulare facit **Num ap̄ls magu⁹ fuit pecca**
tor. & tñ de num̄o eoz d̄t quos ſ. docet **Quid ali**
bi d̄t. **Gr̄a dei ſū id qd̄ ſū zc̄ opa dirigat maxie qd̄**
bēt eē itoci⁹ venzaco; ſc̄e trinitatis & hōzē. **Gal.**
Certe feciſti in cor Dic obſecro eē mō de filio ut il
lū mediatorē me ſciā h̄re. **Don.** **Ex v̄bo tuo in**
q̄piā & ap̄lm adducā tibi r̄ndentes & dicētes. **Un⁹**
ē em̄ de⁹ & mediator dei & hominū hō x̄pc̄ ihs . qd̄
g⁹ ſi hominū. **Nōne & cui te vtiq; n̄ video excluſū**
nec aliquem alium. **Sed quibus hominibus media**
tor neceſſūis exiſtit niſi peccatozib; . Qui non
offendit nō indiget mediatorē. **Et alibi dicit qd̄ ad**
uocatum habem⁹ apud patres. **Quid putas ſi of**
ſenſio nō fuiſſet dei filius hō factus nō fuiſſet. nec

mortu^o. nec sacrificiū hoc institutū fuisse. Et tūc
multa possunt adduci auctoritate & rōne. Sed ut
breuiter tibi seluda; aut infidelē te faciā oportz qd
affēcies eum esse ei^o dem misericordie cui^o fuit qn̄
nobiscū erat mēris ā neges. si negas es utiq; infidē
delis. q̄ x^o dicit i virtutib; decreuisse. Si assentis q̄
re non reuoluis ip̄m dum in hac uita erat. cū pu
blicanis & peccatorib; manducasse & eos recepisse
ut quēteret. **Fac.** Scriptura dicit nō est ne
gāda. **Don.** Ihs xps est misericors s; quib;
mag; habet miseri q̄ peccatorib;. Recte sicut equ^o
gaud; i curādo & auis i uolādo & piscis i nauādo
qz adh; nata sūt. Sic ihs x^o gaud; i misēdo. Ipe d
dctat eē spoliare diabolū sua hīc acōe q̄z subdole agi
uit & eā possidē q̄z xps suo sanguīe sibi sparauit
Nā ipe ē infans de quo ysayas scribit Qui delctā
biē s; forāmē aspidē & q̄ ad cauinā regli manū mīr
tet. Quodlib; i strumētū hē assūi ad i^o ad qd fēz ē &
g^o x^o hē miseri qz fact^o ē ppiciacō p pccis n̄ris.
delctat se p̄bē adusū ad q̄z se delctat delctat miseri
delctat audire. tra. me p^o te Delctat āgel; suis gau
diū facē q̄ pl^o gaudēt s; vno pccōre penia; agēte
q̄z s; nōgita nouē iustis. Crede mī & noli pupēdē
mag^o ē qd volo dicē. attēde bñ Maxia ē pfidēcia
q̄z hō hē & exhib; ad x^o q̄ cū se pccōre estiat & q̄ iu
sto iudicō eē p̄scptū se tēt ad ad istū iustū iudic
cē. & strennuum subspe misericordie ap̄opinquat

In veritate mētm reputo . vtiq; intali accessu de:
beo. considerare dei potēciā & meā puatātē & impotē:
cia; mea peccata & dei iusti iudicis infallibilitatē . &
cū accedo sub fiducia sperās impetrare veniā . pp
tā eximiā fiducia & magnā mīaz q̄z ei i hō ascribo
Nōne mi hē . ymo hō mōi fiducia q̄z de eo habeo
mediāte sua bonitate spellit eū ad misendū . etiā si
iusticia dīdaret ad dāpn. m dū **N**ō em habem⁹ pō
tificē q̄ nō possit nob̄ spati **A**ccede ergo confidenter
& ip̄e occurreret mīcordiē . **Sac.** **O**ultū sfoz
tor in hīs q̄ dicis . s; adhuc vult stōch⁹ me⁹ pctō
q̄ replet⁹ ē loq̄ licēciat⁹ tñ attēptat . **Pont.**
Placet vt m̄ dicas . **Sac.** **E**go dico ē q̄ in
mēsū pctōrez me iputo ita q̄ ec̄ vita me i dignū s;
fido **Don.** **I**n hō te nō roarguo cū ec̄ dauid canē
mortui se dixerit . & culicē . & saltās corā archa nu:
d⁹ despect⁹ dixisse ad hō velle fieri huilī⁹ i oclis fur:
is . s; addē dēz aliqua . **Q**uid si feceris . vtiq; vt m̄
affēcias te ip̄m spelles . **T**u debes cogitare . q̄ pfū
de i magno puteo stercozib; tenacissis pleno . r̄ iab
ȳsso peccatorum iaceas . aquo puteo exire non va:
leas tua industria nec per aliquem nisi per dominū
nostrum ihesum cristum . **Sacerdos.** **I**n ue:
ritate hoc reputo & de facto ita ē . **Pontifex.**
Nene erit **E**o ergo q̄ in puteo es . et exire libēē
velles & sine medio non potes . **O**pus ergo est vt
scala vel funis tibi immittatur . et sic educaris .

Fac ergo quod dixi ⁊ fide gracie xpi que e scas
la quam ascendunt omnes ad celum tendentes habent
tes inter duo latera scz diuinitate ⁊ humanitate mul
tos gradus gracie ⁊ misericordie Ipse triplex funis q
difficile rupit scz fides spes ⁊ caritas. **Vel** p nris
peccatis ppiciacio. ppicians. ⁊ ppiciandus. **Ascende**
ergo illa scala; muocans diuinitate; vt ppiciet hua
nitate vt ppiciet ⁊ inconfidencia mie xpi submitte
te gracie ipsi in officio misse. vt ipsi funi anectaris p
spe. ⁊ ad heas ei p fide; ⁊ non retro cedas p cari
tatem. **Crede** michi in ascensu illud lutum quod te
onerauerat de te cadet paulatim ⁊ in pcessu melius
habebis. **Ihs** xps ipse est scala ipse e funis q de ce
lo se submitit ⁊ paulu magdalenaz cypanu ⁊ plu
res alios de puteo extraxit **Nec** tibi funis ille ab
breuiat⁹ est. in misse sacrameto hes scalaz ⁊ ihesu
xpm vt dixi in cruce. **Ascende** p ogmicos; scz sue mi
sericordie qua e facit seipm tibi pntando. hes ⁊ fun
ne. vt scz anectaris amore eius. qui venit te attrabe
re de pfundo. **Nec** est funis ille cito elabens ⁊ ad
momentu sparens. sed tenere eu poteris quousque
uolueris ⁊ dulcia secum hre colloquia ⁊ secretissima
cordis tui archana taq; carissimo amico tuo ruelare
⁊ dicere. **Domine ihesu** criste saluator mundi q non
uis morte; peccatoris sz ut ouerta ⁊ uiuat e pfiteor
⁊ sequeror. q multis peccatis pstrictus sum. qui non
valeo me euoluere nec aliquem heo n te qui me libet

*Facit oia quod est
tor si huc asced*

Confil^o 3° de tua misericordia te hodie inuoco licz
in dign^o ⁊ peto vt me liberēs. Et tunc de pfundo
corde cū suspirio d^o. ihu fili dauid miserē mei. ⁊ p
pic^o esto michi peccatori. Et rursū reuerti dēs ad
cor. ⁊ vidē te peccatorē ⁊ nullū refugiū habere p̄s
ter eū. Et tūc erige oculos fidei ⁊ vide eū in cruce
liuidū ⁊ vulneratū ⁊ trepidū pēdentē. ⁊ assue tibi
plonā latromis qui dign^o fuit morte. **M**emēto mei
domine. qz tu es in regno tuo ī glā. **P**utas h^o mōi
obsecrationibz te exaudiri. **Sac.** Verba ex
audicōe sūt digna si fulcrent affectū. **Pōti.**
Affectū quid adhibere debes si potes. si aut nō po
tes sufficit tibi talē affectū desiderare ⁊ deus pputa
bit tibi qui non requirit plus qz possum^o. **N**ō em̄
semper talia in nostra sūt potestate. sed in misericor
dia dei. Et hoc est quod superius dixi. p̄ hoc debes
cristo cōmunicare vt ad talia ⁊ ad tales affectiōes
promouearis. Et tunc sūe cū maxima reuerēcia ⁊
dic. **O** fortissime amator ingredē atriū hoc. ⁊ ex
clude aduersariū cum suis vasis vt ī perpetuum
possideas ⁊ dignare de cetero cōfortare seras por
tarium meaz. **H**oc est sensuum ⁊ mēbzorū vt nlls
amplius aduersario referatur aditus. nec per vis
sum nec per auditū. **P**ericipiēs aut sanguinez co
gita in mensam dilectionem eius ad te quem habes
iam presentem. eo qz ipse felle ⁊ acceto potari vō
luit vt tu de suo sanguine posses inebriari. ⁊ di

Scipio

Domine mi micors & mifator h' potu me iebries ve
dereliquo n' sitiaz q' sūt mōi s; q' tue sūt volūtatis.

Hec at nō scripsi n' timidis & deuotis viris q' p re
uerēcia sepi⁹ abstinēt. & p timore deuoto licet for
te in ordinato. **N**ec valēt p'dicta n' talib; . **C**ambo
aut illis ipudētiss nō scripsi nec valēt q' tāq' por
tus ad siliquas sic ad deū pperāt. **A**lius exsuetus
dime. ali⁹ p emolimēto t'pali vl fauore hūano. q' p
singuli filij sūt dāpnacoīs . **Q**ui filiū v'ginis habēt
i māib; s; filiā veneris in domo vl in corde. deū in
faucib; . s; peccata ruētūācia i stomacho. **M**isericoz
diā in aspectu s; inuidiam in pceptu . deo astant p
corpis pnciaz . s; dyabolo subsūt p opoz obediēciam
Illū mēdaciē colūt. s; isti p'fessi sūt **Q**uib; pl⁹ cu
ra ē d' carmib; suis q's domi iux' focū hnt ut bñ co
quāt qz quomō ver⁹ de⁹ q' in celis ē digne tractēt
Quib; n' hortamēt a celebrādi sūt nccia . s; tormēta
infernalia sūt pponenda. ut ēroze pene metuāt qd
bestialitate irreuerēcie n' formidāt. scz dominū nō
strū i'hm xpm indigne tractare quē anglos scim⁹
adorare. reuereri & timere. qui est benedictus in se
cula Amen .

Explīcit exhortacō de celebracōe misse
per modum dialogi inter pontificem et
sacerdotem. Anno 1293. .2c